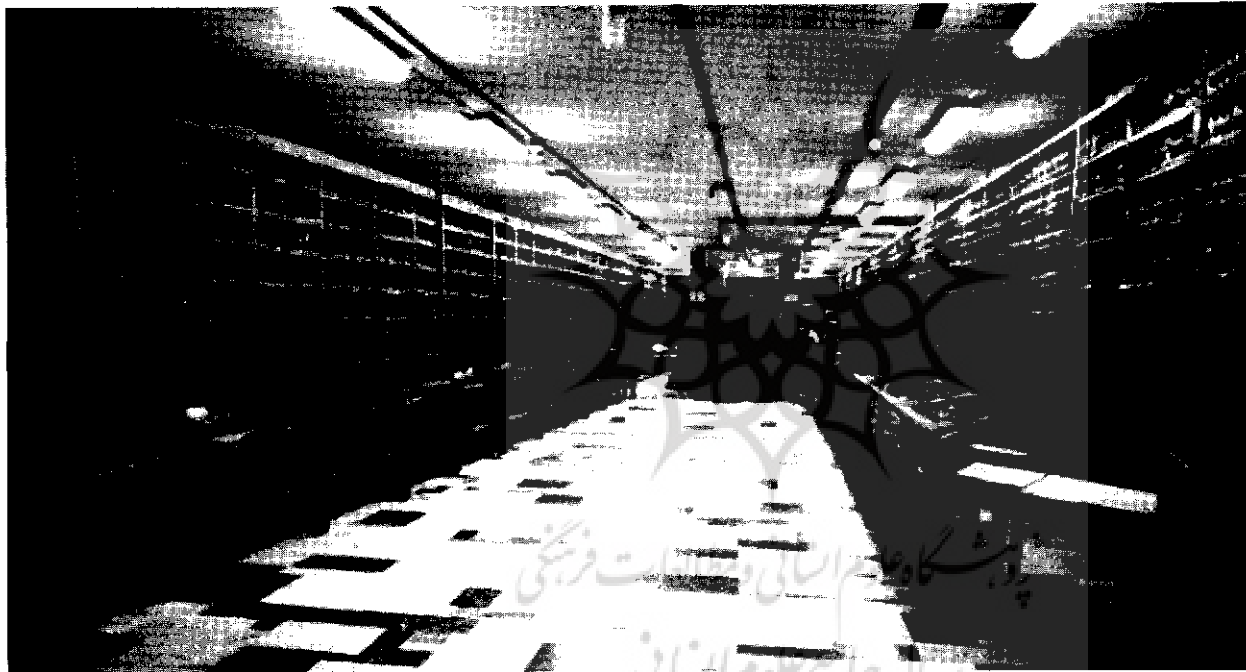

سفر به سرزمین ستاره های نورانی

بازدید از گنجینه نسخه های خطی در کتابخانه آیت العظمی مرعشی نجفی

پس از ورود به شهر قم و رسیدن به حرم مطهر حضرت معصومه (س) از عرض پلی که روی رودخانه سابق قم قرار دارد عبور می کنی و به خیابانی شمالی- جنوبی به نام آیت الله العظمی مرعشی نجفی می رسی. پس از اینکه حدود ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ متر به سمت جنوب حرکت می کنی تا بلوی سبزرنگ کتابخانه به چشم می خورد. در بزرگ و اصلی این کتابخانه پس از افتتاح رسمی باز خواهد شد و لذا تا آن زمان مراجعان از در قدیمی رفت و آمد خواهند کرد. پس از ورود، سمت چپ آرامگاه آیت الله مرعشی این مرجع بزرگ شیعی قرار دارد که به وصیت خودش تمایل داشته است تا در زیر پای کسانی که برای مطالعه کتاب به آنجا می روند قرار بگیرند.

یکی از دلایل پیشرفت و توسعه کتابخانه، ارتباطات بین المللی با مراکز فرهنگی دنیاست

در حال حاضر چهل هزار نفر عضو این کتابخانه هستند

مخزن نسخه های خطی کتابخانه با حدود ۳۰ هزار مجلد

هسته اصلی این کتابخانه برمی گردد به زمانی که مرحوم آقا در نجف اشرف مشغول به تحصیل و تدریس بودند. تعدادی نسخه خطی از طرف پدرشان به ارث باقی مانده بود، از طرفی خودشان هم به کتاب و مطالعه علاقه داشتند لذا سعی در جمع آوری کتب می نمایند.

در آن زمان پنجشنبه های هر هفته در بازار قیصریه نجف حراج کتاب بوده و افرادی که کتاب برای فروش داشتند برای عرضه در آنجا جمع می شدند. مرحوم ابوی هم به آنجا می رفتند و متوجه می شدند که اکثر خریداران کتابها اجانب هستند، مثلاً نماینده کنسول انگلیس بیشترین خریدار کتابها بوده است. برخی از وهابی ها نیز کتابها را می خریدند و معلوم می کردند و بعضی هم برای تکمیل کلکسیون های شخصی کتاب می خریدند. لذا از بسیاری از کتب دست اول شیعی، امروز جز نامی باقی نمانده است. عوامل یادشده انگیزه خرید کتاب را در ایشان تقویت می کند. اما امکانات مالی زیادی نداشتند به همین دلیل تصمیم می گیرند تا یک وعده غذایی را در روز حذف کنند و شبها نیز پس از فراغت از درس در یک کارگاه برنج کوبی مشغول به کار می شوند در ضمن نماز و روزه استیجاری هم می گرفتند تا هزینه خرید کتابها را تامین کنند.

گفت و گو با متولی کتابخانه

پس از مراجعه و هماهنگی با دفتر رئیس کتابخانه به طبقه اول که دفتر مسوول کتابخانه آنجاست رفتیم.

مسئولیت این کتابخانه از حدود ۳۰ سال پیش تاکنون برعهده فرزند ارشد و وصی آیت الله العظمی مرعشی نجفی یعنی حجت الاسلام دکتر سید محمود مرعشی است.

مجله عربی زبان «العالم» چاپ لندن در سال ۱۳۷۷ گفت و گویی با وی انجام داده و در مقدمه او را چنین معرفی کرده است: «ایشان یکی از بارزترین و خیره ترین محققان ایرانی در شناخت و قیمت گذاری نسخ کهن به شمار می رود، به گونه ای که پس از چهل سال کار مستمر با اولین نگاه به کتاب، قیمت تقریبی آن را تشخیص می دهد».

اتفاقاً وقتی ما وارد اتاق حجت الاسلام دکتر محمود مرعشی شدیم مشغول قیمت گذاری بر چند نسخه قدیمی بود. خیلی سریع این کار را انجام داد و مشغول گفت و گو با ما شد.

اولین پرسش ما این بود که نخستین اندیشه راه اندازی این کتابخانه به چه زمانی بازمی گردد؟ او نیز در پاسخی مفصل چنین گفت: نحوه شکل گیری

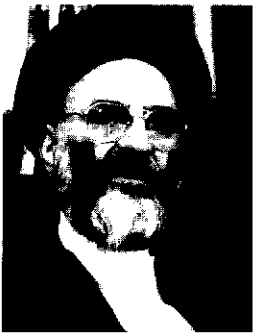
حجت الاسلام دکتر محمود مرعشی ادامه می‌دهد: آیت‌الله مرعشی در سال ۱۳۴۲ هجری قمری به قصد زیارت مرقد امام رضا(ع) و دیلار با اقوام راهی ایران می‌شوند. در مسیر بازگشت از مشهد به تهران متوجه کلاسهای درس برخی از علمای مشهور آن زمان می‌شوند و در تهران توقف می‌کنند. پس از چند ماه برای زیارت حرم حضرت معصومه(س) به قم می‌آیند. در قم آیت‌الله العظمی عبدالکریم حایری یزدی مؤسس حوزه علمیه قم با این استدلال که در نجف افراد زیادی برای تدریس هستند، از ایشان می‌خواهند تا برای تدریس در قم بمانند که تا آن زمان فقط ۳ سال از تاسیس حوزه علمیه قم سپری شده بود. پس از مهاجرت به ایران و سکونت در قم نیز معظم‌له به کارگردآوری نسخ خطی و خریداری کتب مهم و ارزنده ادله دادند تا اینکه منزل ایشان دیگر گنجایش کتابهای جمع‌آوری شده را نداشت و علاوه بر اندرونی برخی از کتابها را به بیرونی منتقل کردند که همین باعث از بین رفتن و مفقودشدن تعدادی از کتابها شد. از این رو در مدرسه مرعشیه که به وسیله خود ایشان تاسیس شده بود، کتابخانه کوچکی تشکیل گردید. یک حجره مخزن بود و حجره دیگری قرائت خانه و در حقیقت این کتابخانه کوچک سنگ بنای اولیه کتابخانه فعلی گردید.

وی سپس در ادامه صحبت‌هایش روند توسعه کتابخانه را چنین توصیف کرد: پس از چندی طبقه سوم همان مدرسه به عنوان کتابخانه ساخته شد که در تاریخ ۲۵ آبان ۱۳۴۵ با ۱۰۳۰۰ جلد کتاب چاپ و دو هزار جلد کتاب خطی افتتاح گردید، اما دیری نپایید که در اثر استقبال روزافزون مراجعه‌کنندگان و کمبود فضای مناسب برای پذیرش، حضرت آیت‌الله مرعشی به فکر تاسیس کتابخانه جدیدی افتادند. لذا قطعه زمینی به مساحت ۱۵۰۰ متر مربع مقابل همان مدرسه تهیه گردید و با زیربنای ۲۵۰۰ متر در پنج طبقه ساخته شد که در شهریور ماه ۱۳۵۳ افتتاح گردید. اما گسترش روزافزون کتابها و استقبال علاقه‌مندان و طلاب بار دیگر مشکل فضای مناسب مطالعه و مخزن برای استقرار کتاب را بیشتر نشان داد. بخصوص این استقبال بعد از انقلاب بیشتر شد. به همین دلیل بنده و ایشان مذاکراتی را با حضرت امام خمینی(ره) انجام دادیم و حضرت امام، طی حکمی دولت آن زمان را مامور فراهم ساختن امکانات نمودند. سپس قطعه زمینی در کنار کتابخانه در چند نوبت و با مجموع ۲۴۰۰ متر مربع فراهم گردید. کنگ بنای آن در تیر ماه ۱۳۶۹ به زمین زده شد و کارهای ساختمانی آن آغاز تا امروز با تغییراتی به وضعیت

فعلی درآمد و قرار است تا در شهریور ماه امسال به طور رسمی افتتاح شود. دکتر مرعشی در میان صحبت‌هایش به این مطلب اشاره کرد که: این کتابخانه به خاطر نسخه‌های خطی نفیس و ارزشمند و گاه منحصر به فرد و کتب قدیمی مهم و کمیاب مورد توجه دانشمندان، شخصیتها و مراکز علمی، تحقیق داخلی و خارج از کشور قرار گرفته است. به طوری که هم‌اکنون این کتابخانه با حدود چهارصد مؤسسه، مرکز علمی، دانشگاه و کتابخانه در سراسر جهان ارتباط و مبادله دارد.

شکل‌گیری ارتباطات بین‌المللی

از دکتر مرعشی خواسته شد درباره نحوه شکل‌گیری روابط بین‌المللی کتابخانه توضیح بدهد. وی درباره ارتباطات بین‌المللی کتابخانه گفت: یکی از دلایل پیشرفت و توسعه روزافزون این کتابخانه ارتباطات بین‌المللی با سایر کتابخانه و مراکز فرهنگی دنیاست. این شهرت بیشتر مدیون کوشش و زحمات پیگیر حضرت آیت‌الله مرعشی است. وی از همان آغاز جوانی دست به مسافرت‌های علمی، تحقیقاتی بسیاری زد و اساتید، مشایخ و دانشمندان بزرگی را در این مسافرت‌ها ملاقات کرده بود. گویا نخستین مسافرت علمی، آموزش ایشان در ۲۱ سالگی بوده که همراه دوستان خود به سامرا سفر کرده بودند و سه سال در آنجا به تحصیل پرداختند و در این شهر با طلاب علوم دینی اهل تسنن طرح دوستی ریختند. همچنین به شهرهای دیگر عراق نظیر، کاظمین، بغداد و کربلا هم سفر داشتند. پس از ورود به ایران شهرهای مختلف ایران را نیز زیر پا گذاشتند. ایشان مسافرتی هم به هندوستان داشتند و در شهر بمبئی با علما و دانشمندان اسلامی و مذاهب گوناگون بودایی و هندی ملاقات کردند و با کوله‌باری از دانش و تجربه به ایران آمدند. همچنین در سال ۱۳۴۵ قمری به استقبال فیلسوف و شاعر هندی تاگور رفت و با او مباحثاتی انجام داد. علاوه بر این، سفرهای متعدد، نامه‌ها و نوشته‌های فراوانی در میان اسناد ایشان موجود است که نشان می‌دهد مکاتبات فراوانی با دانشمندان و علمای مذاهب مختلف اسلامی در کشورهای مصر، سوریه، یمن و اندونزی داشته‌اند که از جمله آنها می‌توان به مکاتبات ایشان با علامه شیخ طنطاوی جوهری صاحب تفسیر معروف «الجاهر فی تفسیر القرآن الکریم» و از اساتید برجسته جامع الازهر قاهره اشاره کرد. همین ارتباطات شخصی ایشان به تدریج زمینه ارتباط با مراکز فرهنگی دنیا و

دکتر محمود مرعشی:
قدیمی‌ترین نسخه موجود، قرآن کریم به خط ابن بواب است

اکنون شصت هزار نسخه خطی در کتابخانه موجود است

از وصیت نامه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی

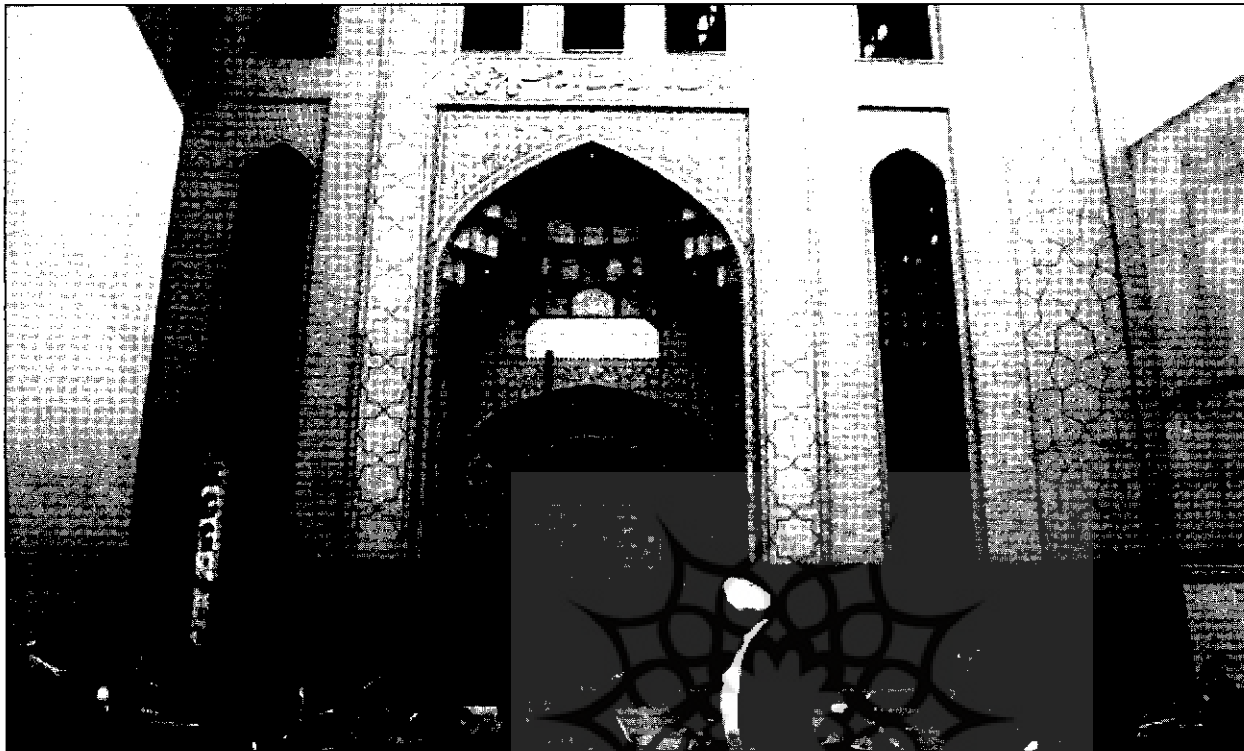
تنها نگرانی حقیر درباره این فرهنگستان عظیم اسلامی، توسعه ساختمان و اداره آن از لحاظ مالی پس از حقیر می‌باشد، چون چنین مؤسسه عظیمی با مخارج سنگین و توسعه روزافزون آن ظاهراً از عهده شخص یا اشخاص خارج [است] و تنها می‌توان بر روی پشتوانه دولتی تکیه کرد و این خود از وظایف دولت یا نهادهای دیگر است که چنین مجموعه‌ای را نگاه بدارند.

خوب است آنهایی که تاکنون ندیده‌اند از نزدیک ملاحظه نمایند و ببینند که چه خون‌دل‌هایی ایشان و حقیر برای جمع‌آوری این مقدار کتاب خورده‌ایم، باشد تا دعای صاحبان آن موجب توفیق بیشتر ایشان گردد. به هر حال من جداً خواهان این موضوع می‌باشم که به این مؤسسه عظیم که وقف عام شده و مربوط به عموم مردم است توجه بیشتری شود تا به ان‌شامله تعالی.

باری خداوند این گونه آثار ارزشمند اسلامی که از اوقات مضمون مانده و به دست ما رسیده صحیح و سالم، به نسل‌های بعدی تحویل گردد.

من اشخاصی که در این راه از هیچ کوششی فروگذاری نکنند، دعا کرده و طلب مغفرت می‌نمایم و بدانند وجود این کتابخانه از صدها مسجد و مدرسه و حسینیه و بیمارستان و غیره لازم‌تر است که خدا خود شاهد است که حتی برای یک حج بلدی خود از اینها به فروش نرسانیده و فقط ذخیره آخرت خود کرده‌ام. روا نیست حال که در طبق اخلاص گذرانده و صدها و صدها میلیون ارزش ظاهری آنهاست و تقدیم جامعه نموده‌ام، نگران آثاره و بقای آن باشم. گرچه خداوند بزرگ تا حال عنایت فرموده و از این پس نیز خود وسایلی آن را مهیا می‌فرماید.

از وصیت نامه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی

سر در اصلی کتابخانه که در شهر یور ماه افتتاح خواهد شد

می باشد. نکته دیگری که جالب است بدانید این است که مخزن در ساعت مشخصی با ورود رمز مخصوص باز می شود و پس از پایان ساعت اداری، چنانچه مسوول این بخش رمز را وارد کند، دیگر در باز نخواهد شد. بخشهای جانبی کتابخانه عبارتند از: آزمایشگاه کتاب، میکروفیلم، مرمت سازی، آفت زدایی و بخش دایره المعارف کتابخانه ای جهان اسلام و قسمتهای قم شناسی، ایران شناسی و تبارشناسی.

شرایط عضویت در کتابخانه این است که شخص مدرک بالای دیپلم داشته باشد یا دروس حوزوی خوانده باشد. در حال حاضر ۳۵ هزار نفر از آقایان و ۴ هزار و پانصد نفر از بانوان محترم عضو هستند. البته اکنون عضوگیری نداریم زیرا نمی توانیم به تعداد بیشتری سرویس بدهیم.

کتابهای موجود باید در محل قرائت خانه مطالعه شوند و در زمینه استفاده از کتب خطی هم باید از مؤسسه ای که در آن مشغول به تحقیق هستند معرفی نامه داشته باشند. در طول هفته سه شیفت برای استفاده خانم ها در نظر گرفته شده که در این شیفت ها کلیه مسوولان سرویس دهنده خانم هستند.

مجموعه پرسنل ما ۱۶۰ نفر هستند و در قالب جدید هم ۳۰۰ نفر پیش بینی شده است.

قدیمی ترین نسخه موجود

قدیمی ترین نسخه خطی در مخزن کتب خطی «قرآن کریم» است به خط علی بن هلال مشهور به ابن بواب است وی نخستین کسی است که خط را از کوفی به ثلث و نسخ تبدیل کرد. این قرآن در سال ۳۹۹ هجری قمری در بغداد نگارش شده است. روی برگ اول جزء هفدهم لوحه زرین نقش شده است و دو صفحه آخر جدول زرین دارد و بین سطرها نیز نقاشی شده است. این نسخه در کتابخانه ناصرالدین شاه نگهداری می شده است و ورودی صفحه اول آن مهر اعتماد السلطنه کتابدار ناصرالدین شاه به چشم می خورد.

کتابخانه ها را فراهم کرد. در حال حاضر هم بنده و سایر همکاران در سمینارها و کنفرانس هایی که به مناسبت های مختلف درباره کتاب، کتابشناسی و نسخه شناسی در سراسر دنیا برگزار می شود شرکت می کنیم و چون در مسائل سیاسی دخالتی نداریم، مانعی در رفت و آمد به کتابخانه ها و مؤسسات فرهنگی مختلف نداریم. مثلاً سال گذشته به کتابخانه کنگره آمریکا و دانشگاه برینستون رفتیم و زمانی که روابط ایران و مصر در بدترین شرایط بود من به قاهره رفتم و با مرحوم محمد غزالی از علمای مشهور مصر دیدار داشتم.

آمار کتابهای موجود در کتابخانه

پرسش بعدی ما درباره موجودی کتابهای خطی و چاپی و سایر ویژگیهای کتابخانه بود. دکتر مرعشی در پاسخ گفت: در حال حاضر حدود شصت هزار عنوان کتاب خطی نفیس در قریب به سی هزار مجلد در مخزن کتب خطی موجود است که فهرست نامه آنها را در ۳۰ جلد منتشر کرده ایم که البته هر ساله حدود ۱۰۰۰ نسخه به آن اضافه می شود، و از این تعداد ۶۵ درصد به زبان عربی و ۳۵ درصد نیز فارسی است. موضوعات آنها هم فقط محدود به علوم اسلامی نیست، بلکه علوم پایه، موسیقی و طب را هم شامل می شود. در گنجینه کتب چاپی هم بیش از پانصد هزار جلد نسخه چاپی وجود دارد.

مشخصات کتابخانه

ساختمان فعلی کتابخانه و ساختمان جدید در کل ۲۱۰۰۰ متر زیر بنا دارند و از هفت طبقه تشکیل می شوند که ۲ طبقه آن زیر زمین است. طراحی آن متوسط آرشیکتک های ایتالیایی انجام گرفته است. از ویژگیهای ساختمان فعلی این است که مجهز به ۷۰ دوربین مدار بسته و سیستم های اطفای حریق اتوماتیک است. مخزن کتابهای خطی در دو طبقه زیر زمین قرار گرفته و اطراف آن نیز یک کانال حفاظتی طراحی شده است که به صورت قلعه

بخشهای مختلف کتابخانه

پس از گفت‌وگو با آقای دکتر محمود مرعشی مشغول بازدید از قسمتهای مختلف کتابخانه شدیم. مخزن نسخه خطی اولین جایی بود که رفتیم که قرار است در طرح جدید به دو طبقه زیرزمین منتقل شود. برخی از نسخه‌های بسیار قدیمی و معروف پشت ویتترین قرار داده شده بود که قرآن ابن بواب از جمله آنها بود. کتاب مهم دیگری که توجه مرا جلب کرد نسخه‌های خطی تفسیر تبیان شیخ طوسی بود که در صفحه اول آن جملاتی به قلم خود شیخ طوسی در قرن پنجم نگارش شده بود.

بعد از دیدن کتابهای خطی به طبقه‌منهای ۲ رفتیم تا از مخزن جدید کتب خطی دیدن کنیم به گفته راهنمایی که همراه ما بود این مخزن گنجایش حدود ۱۳۰/۰۰۰ جلد کتاب را دارد و در تمام مدت سال باید دمای یکسانی داشته باشد. همچنین در بدنه این قسمت از ساختمان هیچ لوله آبی کار گذاشته نشده است.

ما در بازدید خودمان از کتابخانه سپس به طبقه‌منهای یک رفتیم این طبقه از سه بخش تشکیل شد است.

۱- بخش مرمت: در این بخش نسخه‌هایی که آسیب دیده‌اند و قسمت‌هایی از آن از بین رفته‌اند بازسازی می‌شود.

ابتدا به وسیله پنبه و کتان و کنف کاغذ تهیه می‌کنند و سپس به وسیله چای، قهوه و پوست گردو و سایر رنگ‌های طبیعی رنگ دلخواهی را که مشابه نسخه موجود است تهیه می‌کنند و به اندازه دلخواه برش می‌دهند و با چسب‌های مخصوص به نسخه اصلی می‌چسبانند.

در این بخش دستگاهی به نام Chamber یا محفظه رطوبت وجود دارد که اگر بر اثر رطوبت صفحات کتاب به یکدیگر چسبیده باشند در این محفظه قرار می‌دهند و بدون هیچ‌گونه فشاری به صفحات کتاب صفحات از هم جدا می‌شوند.

در این قسمت دستگاه دیگری هم به چشم می‌خورد که از آن برای صاف کردن صفحات کتاب و غبارگیری استفاده می‌شود و به میز مکش معروف بود.

۲- واحد میکروفیلم: در این واحد از صفحات کتابهای مورد نظر عکسبرداری می‌شود و پس از پردازش و ظهور در صفحه نمایش مخصوص قابل مشاهده استفاده‌کننده می‌شود.

دستگاه عکسبرداری این بخش قابلیت عکسبرداری از کاغذهایی به ابعاد کارت شناسایی تا دو برگ باز روزنامه را دارد و سپس پردازش و ظهور آن توسط دستگاهی صورت می‌گیرد که قادر است از نیم متر تا ۴ متر فیلم را مورد پردازش قرار دهد.

دستگاه دیگری که در این بخش جالب به نظر می‌رسد چاپگر میکروفیلم Reader Printer بود که تصویر عکسبرداری شده از کتاب را چاپ می‌کند. در این بخش یک دستگاه اسکنر نیز وجود داشت با این ویژگی که بدون لمس صفحه کتاب آن را اسکن می‌کرد.

آزمایشگاه کتاب

یکی از جالبترین قسمت‌های کتابخانه همین قسمت بود. در این آزمایشگاه که مجهز به آخرین مدل‌های اتوکلاو، انکیباتور و فور می‌باشد کرم‌ها، سوسک‌ها، قارچ‌ها و باکتری‌هایی که به کتاب آسیب می‌رسانند شناسایی می‌شوند.

واحد آفت‌زدایی!

کتابهایی که تشخیص داده شوند که دچار قارچ یا باکتری هستند در دستگاههای آفت‌زدا که اصطلاحاً بیمارستان کتاب نامیده می‌شود بستری می‌شوند تا آفات آنها زدوده شود! سپس از این دستگاهها خارج می‌شوند و مجدداً به آزمایشگاه می‌روند و مورد آزمایش قرار می‌گیرند چنانچه قارچ یا

آزمایشگاه کتاب

در این آزمایشگاه که مجهز به آخرین مدل‌های اتوکلاو، انکیباتور و فور می‌باشد کرم‌ها، سوسک‌ها، قارچ‌ها و باکتری‌هایی که به کتاب آسیب می‌رسانند شناسایی می‌شوند

▲ مخزن کتابهای چاپی
کتابخانه با حدود ۲۵۰ هزار
جلد کتاب

باکتری موجود از بین رفته باشد به مخزن منتقل می‌شوند و در غیر این صورت مجدداً به بیمارستان برمی‌گردند.

قرائت‌خانه جدید

آخرین قسمتی که بازدید کردیم قرائت‌خانه جدید بود که ظرفیت هزار صندلی را دارد و در طبقه همکف قرار دارد و دارای آخرین تجهیزات می‌باشد و سه طبقه فوقانی آن نیز به مخزن کتابهای چاپی اختصاص دارد.

گفت‌وگو با سرپرست دایره‌المعارف کتابخانه‌های جهان اسلام
دایره‌المعارف کتابخانه‌های جهان اسلام از جمله زیرمجموعه‌های کتابخانه آیت‌الله مرعشی است که در حال تهیه دایره‌المعارفی از کتابخانه‌های موجود در دنیا هستند. در همین راستا دست‌اندرکاران این بخش، سفرهای متعددی به کشورهای مختلف داشته‌اند و اکنون در آستانه انتشار اولین مجلد آن

هستند.

پس از بازدید از کتابخانه، با آقای علی رفیعی سرپرست این بخش گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید با این توضیح که وی با دایره‌المعارف بزرگ اسلامی و دانشنامه جهان اسلام نیز همکاری دارد و روزهای آخر هفته جهت انجام کارهای این دایره‌المعارف به شهر قم می‌رود.
آقای رفیعی بفرمایید هدف از تهیه این دایره‌المعارف چیست؟ و اکنون در چه مرحله‌ای هستید؟

هدف ما معرفی کتابخانه‌هایی است که در آن نسخه‌های خطی نگهداری می‌شود و البته همان‌گونه که از نام آن مشخص است به جهان اسلام توجه خاصی دارد. در این دایره‌المعارف تاریخچه کتابخانه‌ها، فهرست موجودی آنها و بویژه فهرست نسخه‌های خطی آنها جمع‌آوری می‌شود. در حال حاضر حدود ۱۲۰ هزار فیش تهیه شده و ۵۰ هزار کتابخانه قدیمی و جدید شناسایی شده و نوشتن مقالات راجع به آنها پایان یافته و امیدواریم که امسال مجلد مربوط به ایران از هر جهت آماده چاپ شود. پس از اتمام مجلد ایران به سراغ کشورهای اروپایی نظیر ایتالیا و فرانسه خواهیم رفت.

بزرگترین کتابخانه دنیا در کدام کشور است؟

بزرگترین کتابخانه جهان از نظر کتابهای چاپی و خطی کتابخانه کنگره آمریکا است که حدود ۱۰۰ میلیون مواد کتابی دارد که شامل کتاب، میکروفیلم و CD می‌شود و از این تعداد تقریباً ۵۰ میلیون جلد کتاب است. بعد از کتابخانه کنگره آمریکا، کتابخانه لنین در مسکو است که حدود ۴۰ میلیون جلد کتاب دارد و پس از آن هم موزه بریتانیا است که ۲۳ میلیون جلد کتاب دارد و البته موزه بریتانیا بزرگترین کتابخانه علوم اسلامی را با حدود ۲۵۰ هزار نسخه کتاب تشکیل می‌دهد.

در میان کشورهای اسلامی کدام کشور از همه غنی‌تر است؟

بزرگترین کتابخانه جهان اسلام کتابخانه سلیمانیه در شهر استانبول ترکیه است، پس از ترکیه دارالکتب المصریه در قاهره است و پس از مصر هم کشور عراق از غنی‌ترین کتابخانه‌ها برخوردار است بعد از این سه کشور نیز سوریه و مراکش قرار دارند.

وضعیت کشورمان در این زمینه چگونه است؟

وضعیت ایران متأسفانه چندان تعریفی ندارد. عمر کتابخانه کنگره آمریکا که اکنون بزرگترین کتابخانه دنیاست به ۲۰۰ سال پیش برمی‌گردد که تا حدود ۵۰ سال پیش حدود ۳ میلیون کتاب داشته است و در مدت این ۵۰ سال اخیر چنین رشدی یافته است. اما با اینکه در کشورمان از عمر کتابخانه آستان قدس رضوی هزار سال می‌گذرد حدود ۳۵۰ هزار جلد کتاب دارد. هر چند که مواردی همچون حمله معضل آسیب‌های وارد ساخته است. اما از سوی دیگر علاقه مردم به آستانه مقدسه باعث شده تا کتابهای فراوانی به آنجا هدیه شود. ضمن اینکه سرمایه‌های هنگفتی نیز در اختیار این مجموعه قرار دارد. خلاصه اینکه ما در کشورمان هنوز کتابخانه میلیونی نداریم و بزرگترین کتابخانه از نظر کتابهای چاپی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران است که با احتساب پایان‌نامه‌ها ۵۵۰/۰۰۰ جلد کتاب دارد. این در حالی است که در کشورهای آسیای میانه نظیر تاجیکستان کتابخانه‌های ملی کمتر از ۳ میلیون جلد کتاب ندارند.

رتبه‌بندی کتابخانه‌های ایران به تفکیک کتابهای چاپی و خطی چگونه است؟

در زمینه کتابهای چاپی اول کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران قرار دارد دوم کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی است و سوم کتابخانه آستان قدس رضوی و چهارم کتابخانه ملی ایران است.

اما در زمینه نسخه‌های خطی اول کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی قرار دارد. بعد از آن کتابخانه آستان قدس رضوی و کتابخانه ملی ایران و کتابخانه مجلس است.

جایگاه بین‌المللی کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی چگونه است؟

از نظر کمی جایگاه خوبی ندارد اما از لحاظ کیفی کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی پهلو به پهلو بسیاری از کتابخانه‌های اروپایی غیر از موزه بریتانیا است. زیرا در کتابخانه آیت‌الله مرعشی نسخه‌هایی وجود دارد که در عالم منحصر به فرد است. مانند اولین کتاب در علم نجوم که به زبان فارسی نوشته شده است و نام این کتاب «کیهان‌شناخت» است که توسط قطان مروزی به نگارش درآمده است.

پیشگامان علم و ادب

شماره ۱۰۰

پیشگامان علم و ادب

رساله جامع علوم انسانی

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين

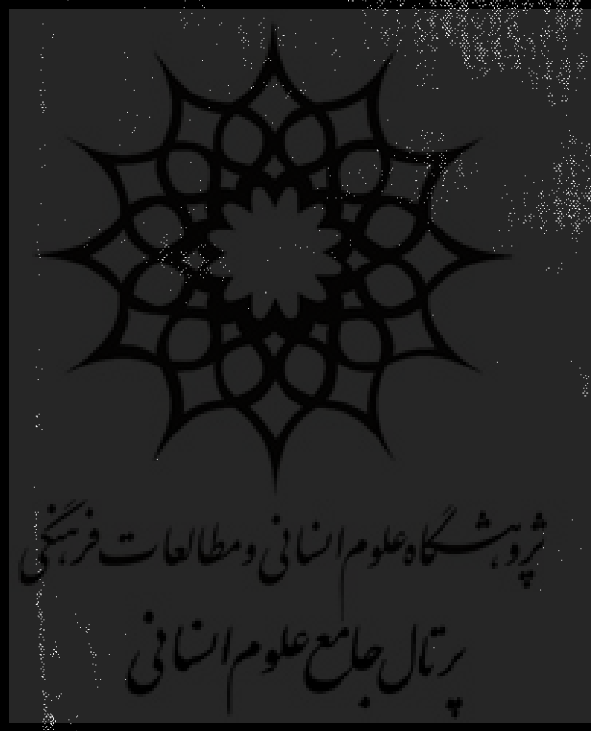
والصلاة والسلام على

سيدنا محمد وآله الطيبين

والطاهرين

كتابخانه عمومی آیت الله العظمی

مرعشی نجفی . قم

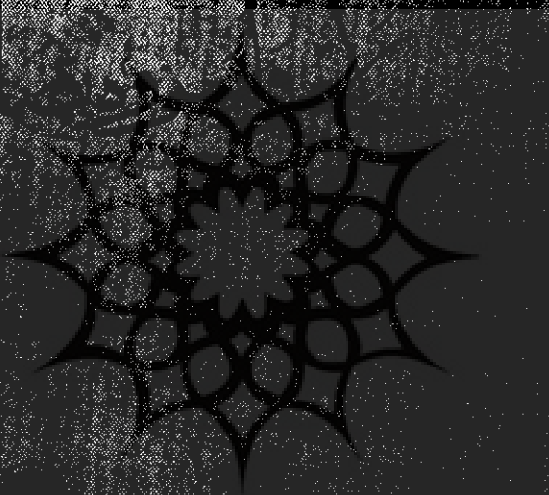
المشهور على ما تصفوه في وجباته

بسم الله الرحمن الرحيم

الذي هو في غاية الصفاء والبر

والله اعلم بالصواب

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم